

Τα νέα δεδομένα...

Του Κώστα Στούπα

Η γαλλική Renault πριν από μερικές εβδομάδες εξαγόρασε κάποιες εκδοτικές επιχειρήσεις γιατί τα αυτοκίνητα που θα κατασκευάζει σε λίγα χρόνια θα κινούνται χωρίς οδηγό και ο οδηγός θα χρειάζεται κάτι να περάσει την ώρα του όσο θα ταξιδεύει...

Κώστας Στούπας

Ο Elon Musk ετοιμάζεται να στείλει σε 10-15 χρόνια τον πρώτο άνθρωπο στον Άρη. Όταν ξεκινούσα αυτήν τη δουλειά πριν 25-30 χρόνια διαβάζαμε τις ξένες εφημερίδες με μια εβδομάδα καθυστέρηση όταν έφταναν στην Ελλάδα. Σήμερα είμαι συνδρομητής στον Economist και το Barron's τα οποία κατεβαίνουν στην ταμπλέτα την ίδια πλανητική ώρα...

Πριν 30 χρόνια η IBM και η Kodak ήταν κυρίαρχες δυνάμεις στο δείκτη Dow Jones. Σήμερα η δεύτερη δεν υπάρχει και η πρώτη είναι τυχερή που απλά... υπάρχει. Ακολούθησε η άνοδος, η πτώση και ξανά η απογείωση της Apple. Μετά ήρθε η σειρά της Microsoft, της Oracle, της Amazon, της Google, του Facebook...

Η άνοδος και η εξαφάνιση των επιχειρήσεων αποδεικνύει πως ο καπιταλισμός της ελεύθερης αγοράς και του ανταγωνισμού συνεχίζει να λειτουργεί. Όσο λειτουργεί ο καπιταλισμός θα υπάρχουν περιθώρια για το φιλελευθερισμό, γιατί η οικονομία είναι η μητέρα της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας.

Η δημιουργική καταστροφή λειτουργεί σαν βασικό συστατικό της προόδου... Υπό αυτήν την έννοια η ΕΣΣΔ κατέρρευσε γιατί η Lada έβγαζε το ίδιο μοντέλο για μισό αιώνα και δεν επιτρεπόταν σε κάποιον άλλο κατασκευαστή να την αμφισβητήσει.

Ο κομμουνισμός απέτυχε να ανακόψει τον καπιταλισμό και έχει απομείνει μόνο ο τζιχαντισμός να τον αντιστρατεύεται συν τις διάφορες αποσπασματικές αιρέσεις του σκοταδισμού και της συνωμοσιολογίας.

Δεν βλέπω πώς αλλιώς μπορεί να ανακοπεί αυτό το κύμα προόδου παρά από μια μαζική υστερία αποστροφής και τρόμου προς την τεχνολογία και την πρόοδο μετά από κάποιο τεράστιο ατύχημα που θα προκαλέσει τόσο μεγάλη ζημιά στην ανθρωπότητα που θα είναι ικανή να διαγράψει στη συνείδηση τα οφέλη του ορθολογισμού της τεχνολογικής προόδου.

Ο διπλασιασμός του πληθυσμού τις τελευταίες δεκαετίες, η αύξηση του προσδόκιμου ζωής, η μείωση της παιδικής θνησιμότητας, η αύξηση του βάρους και του ύψους των ανθρώπων οφείλεται στην τεράστια τεχνολογική έκρηξη που σηματοδότησε η επικράτηση των αστών του ελεύθερου εμπορίου απέναντι στη φεουδαρχία των κληρονομικών προνομίων και των συντεχνιών.

Σε μια τέτοια περίπτωση οι διάφοροι "παλαβοί" που πιστεύουν πως μας ψεκάζουν ή πως τα εμβόλια είναι μέσο χειραγώγησης ή πως μια χώρα μικρή και φτωχή θα μπορούσε να διαθέτει μυστικά όπλα που επινόησαν εξωγήινοι πατριώτες ή πως ένας αυτοκινητιστής από την Πάτρα διαθέτει 600 δισ. δολάρια από την πώληση μυστικής τεχνολογίας θα έχουν παραγκωνίσει τους λογικούς και θα έχουν επιβάλει το νέο μεσαίωνα...

Όμως κάτι τέτοιο δεν φαίνεται προς το παρόν στον ορίζοντα καθώς οι λογικοί αν και υστερούν αριθμητικά διαθέτουν πολλαπλάσια ισχύ και επιρροή...

Υπάρχει όντως μια διάσταση μεταξύ των ελίτ (πολιτικών, οικονομικών, πολιτισμικών) με το μέσο όρο, αλλά αυτό είναι δουλειά της πολιτικής να την γεφυρώσει με αμοιβαίους συμβιβασμούς...

Είναι της μόδας τα τελευταία χρόνια όλοι να μιλάμε για διεύρυνση της οικονομικής ανισότητας. Καθώς όμως οι οικονομικά αδύναμοι ποτέ δεν είχαν περισσότερες ευκαιρίες και καλύτερο επίπεδο διαβίωσης η ανισότητα που είναι επικίνδυνη για το μέλλον του πολιτισμού και της ευημερίας είναι η πνευματική ανισότητα μεταξύ αυτών που αξιοποιούν επαρκώς τη διαθέσιμη γνώση και αυτών που βολεύονται στις απατηλές υποσχέσεις αυτών που πουλάνε ξόρκια...

Δουλειά της πολιτικής είναι επίσης να αναβαθμίσει την παιδεία έτσι ώστε ο μέσος άνθρωπος να μην πέφτει τόσο εύκολα θύμα των απατεώνων της επιστήμης και της πολιτικής.

Οι αγορές...

Η στήλη ερμηνεύει τις τελευταίες τρεις δεκαετίες τα όσα συμβαίνουν στις αγορές με βάση κυρίως τις συναισθηματικές διακυμάνσεις των ανθρώπων σε έναν άεναιο κύκλο μεταξύ πανικού και απληστίας.

Θεωρούσε για πολλά χρόνια πως ένας σχετικά ασφαλές κριτήριο να προσανατολιστεί κάποιος στον κόσμο των αγορών είναι οι καμπές όπου το πλήθος συνεπαρμένο από συναισθήματα κάνει οφθαλμοφανή λάθη.

Ένα νέο στοιχείο που ακυρώνει μεγάλο μέρος της μέχρι τώρα συσσωρευμένης γνώσης στις αγορές είναι πως πλέον ένα ποσοστό 25-30% των αποφάσεων τις λαμβάνουν αλγόριθμοι και όχι άνθρωποι.

Τα στελέχη ενός επενδυτικού fund το οποίο διαθέτει μια επενδυτική επιτροπή 6 ατόμων -η μια θέση ανήκε σε έναν αλγόριθμο που συμμετείχε μέσω ενός υπολογιστή- παρατήρησαν πως οι προτάσεις του αλγόριθμου ήταν πιο ευνοϊκές για μετοχές εταιρειών που χρησιμοποιούσαν επίσης και αλγόριθμους στη λήψη των αποφάσεων.

Τα δεδομένα αλλάζουν και ο αχός των πλησιαζόντων γεγονότων είναι εκκωφαντικός και όπως έλεγε ο ποιητής "τον προσέχουν οι ευλαβείς αλλά έξω ουδέν ακούουν οι λαοί..."

Αυτά είναι νέα δεδομένα που αλλάζουν τη δομή των αγορών, της οικονομίας και του πολιτισμού ως πεδία αναμέτρησης των ανθρώπινων επιλογών, διαφωνιών και συμφωνιών.

Ο David Cope κατασκεύασε έναν αλγόριθμο που μπορεί να μελετήσει το έργο ενός συνθέτη μουσικής και στη συνέχεια να συνθέσει μουσική στο ίδιο ύφος. Ο αλγόριθμος μετά από μια ώρα μελέτης του Μότσαρτ σε μισή ώρα είχε συνθέσει περισσότερα κομμάτια απ' όσα ο συνθέτης σε όλη του τη ζωή. Όταν ο Cope συγκέντρωσε μερικές δεκάδες ειδικούς "Μοτσαρτολόγους" και τους έβαλε να ακούσουν κομμάτια του Μότσαρτ και του αλγόριθμου στάθηκε αδύνατο να ξεχωρίσουν τα μεν από τα δε... Μια ιδέα θα μπορούσε κάποιος να πάρει από τη συλλογή Classical Music Composed by Computer

Έχοντας υπόψη όλα αυτά είναι φανερό που κινούμαστε με ταχύτητα προς το άγνωστο.

Στη συμπεριφοριστική ψυχολογία υπάρχει ο όρος μεροληψία της διαθεσιμότητας. Ο όρος αυτός περιγράφει την κατάσταση όπου ο ανθρώπινος νους όταν αντιλαμβάνεται ένα γεγονός προσπαθεί να το ερμηνεύσει με κάποια αυθαίρετη συντόμευση μέσω κάποιου διαθέσιμου παραδείγματος.

Όταν έχεις να κάνεις με αντιδράσεις ανθρώπων στις αγορές ισχύει αυτό που έλεγε ο Αντρε Κοστολάνι αυτός που είναι 10 πόντους ψηλότερος μπορεί να βλέπει τι προτίθενται να κάνουν οι άλλοι. Επίσης ο ίδιος λέει πως όποιος καθίσει για αρκετή ώρα σε ένα σκοτεινό δωμάτιο θα έχει πλεονέκτημα έναντι των νεοεισερχομένων...

Οι αγορές υπό αυτές τις προϋποθέσεις ήταν ένας κατανοητός χώρος για όποιον προσπαθούσε να τις βιώσει, να επιβιώσει και να κερδίσει από αυτές.

Όταν όμως αντιμετωπίζεις αλγόριθμους τα πράγματα αλλάζουν. Είναι σαν να βρίσκεσαι στο σκοτεινό δωμάτιο και να παίζεις "τυφλόμυγα" με τον σούπερμαν...

Έχουμε μιλήσει αρκετές φορές από αυτήν τη στήλη για το τεράστιο παγκόσμιο χρέος που έχει οδηγήσει στο μηδενισμό των επιτοκίων. Έχουμε παρομοιάσει αυτήν την κατάσταση με μια τεράστια υδρογονοβόμβα στα θεμέλια της παγκόσμιας οικονομίας.

Το μόνο ενδιαφέρον στοιχείο που διάβασα περί αυτού τον τελευταίο καιρό ήταν η πρόταση του Matt Ridley στο βιβλίο "Ορθολογική Αισιοδοξία" που λέει πως το σύστημα θα συνεχίζει να προχωρά όσο το άθροισμα των τεχνολογικών καινοτομιών θα προηγείται του αθροίσματος του παγκόσμιου χρέους...

Πρόκειται για μια έξυπνη ιδέα που υποκρύπτει την εκτίμηση πως οι τεχνολογικές εξελίξεις προσθέτουν μορφές πλούτου οι οποίες είναι αόρατες στους παραδοσιακούς δείκτες μέτρησης της οικονομικής επιστήμης.

Είναι προφανές πως αυτά που έχουμε μάθει για το ΑΕΠ, τη νομισματική πολιτική κλπ χρειάζονται επαναδιατυπώσεις και εμπλουτισμό...

Οι τεμπέληδες βλέπουν στη νέα εποχή της τεχνητής νοημοσύνης έναν κόσμο που τα ρομπότ θα αποφασίζουν και θα δουλεύουν και οι άνθρωποι απλά θα κάθονται και θα απολαμβάνουν... Τουτέστιν, το ανθρώπινο είδος σαν κατοικίδιο σε κοινωνία που παράγουν και αποφασίζουν τα ρομπότ...

Το ερώτημα είναι ποιος θα παράγει και θα ελέγχει τους αλγόριθμους;

Οι εξελίξεις αυτές ενισχύουν την αντίληψη πως το μέλλον εξελίσσεται σε ένα μεταφεουδαρχικό

μοντέλο συμβίωσης...

Από μια άποψη όσοι είναι περίεργοι και φιλομαθείς είναι τυχεροί που ζουν και θα ζήσουν τεράστιες αλλαγές. Όσοι δεν είναι φιλομαθείς και προσαρμοστικοί και έχουν αποκτηνωθεί σε κάποια αργομισθία δημοσίου ή συντεχνίας θα συνεχίσουν να βλέπουν το χαλί να φεύγει κάτω από τα πόδια τους...

Θα καταφεύγουν σε ψευδοπροφήτες, δημαγωγούς και χαρτορίχτρες οι οποίοι υποσχόμενοι τα πάντα (με ένα άρθρο και ένα νόμο) θα τους εκμεταλλεύονται αντί πινακίου φακής με φθίνουσες ποσότητες περιεχομένου...

Η στήλη προτείνει το 2018 να διαβάσετε τα βιβλία (κυκλοφορούν στα ελληνικά):

- ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ- Πώς αναδύεται εξελικτικά η ευημερία του Matt Ridley

-Homo Deus: A Brief History of Tomorrow του Γιουβάλ Νόα Харάρι...

-Όπλα, μικρόβια και ατσάλι- Οι τύχες των ανθρώπινων κοινωνιών του Jared Diamond

-Οικονομικά σε ένα μάθημα του Henry Hazlit

Επίσης προτείνει να δείτε τις ταινίες:

-Blade Runner 2049...

-What happened to Monday

Καθώς και τις σειρές: Black Mirror του Netflix και Mars του National Geographic...

Καλή Πρωτοχρονιά και υγεία και ευτυχία για όλους το 2018!

29.12.2017

Πηγή: www.capital.gr/